

Міністерство освіти і науки України
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-
педагогічної і навчальної роботи

_____ В.А. Чубаров

“ ____ ” _____ 2021 рік.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Природоохоронне законодавство та екологічне право»

напрям підготовки 101 «Екологія»

гірничо-металургійний факультет

Нормативні дані Форма навчання	Ку рс	С е м е с т р и	Загальне навантаження		Кількість годин				Залік (семестр)
			кредит	годин	Аудиторні			самос тійна	
					всього	лекції	практичні заняття		
Денна	3	5	5	150	48	32	16	102	5
Заочна	3	5	5	150	8	4	4	142	5

Кривий Ріг 2021

Робоча програма з дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» для здобувачів освітнього рівня бакалавр за спеціальності. 101 «Екологія» на основі освітньо-професійної програми Екологія згідно з методичними рекомендаціями щодо розроблення навчально-методичного забезпечення дисциплін у Криворізькому національному університеті.

Розробник: канд. техн. наук, доц. Гацький Анатолій Костянтинович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

Завідувач кафедри екології, д. мед. н., доц. Бондаренко Анатолій Миколайович

_____ (А.М.Бондаренко)

Схвалено вченою радою гірничо-металургійного факультету

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

Голова вченої ради гірничо-металургійного факультету Кушнерьов Іван Петрович

_____ (І. П. Кушнерьов)

Схвалено групою забезпечення ОПП Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

Гарант ОПП Гацький Анатолій Костянтинович

_____ (А.К. Гацький)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>10 «Природничі науки»</u> (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки <u>101 «Екологія»</u> (шифр і назва)		
Залікових модулів - 1	Професійне спрямування: «Екологія »	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2		3й	3й
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Семестр	
Загальна кількість годин - 150		5й	5й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –3 (денна) самостійної роботи студента - 6(денна)	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Бакалавр»	32год.	4 год.
		Практичні	
		16 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		102 год.	142 год.
		Вид контролю: залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – $48/102 = 47\%$

для заочної форми навчання – $8/142 = 6,7\%$

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців екологів щодо можливості застосування екологічного законодавства для науково обґрунтованого регулювання взаємовідносин між суспільством і природним середовищем; сформулювати необхідні в майбутній практичній діяльності спеціаліста знання, уміння та навички в області раціонального використання, охорони природних ресурсів, покращення умов життя людини.

Завдання: вивчення екологічних законів та нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання раціонального використання природних ресурсів та ефективної їх охорони.

За результатами вивчення дисципліни здобувач повинен опанувати такі **компетентності:**

K04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.

K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

K013. Здатність до застосування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек.

K17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

K18. Здатність до аналізу і оцінювання потенційної небезпеки об'єктів технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища

K24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування

Результати навчання

ПРН 02. Умінь використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПРН 10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.

ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/ або природокористування в залежності від екологічних умов.

ПРН 24. Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- нормативно-правові основи охорони та захисту довкілля;
- загальні питання екологічного права;
- особливості правового регулювання окремих видів користування екологічними об'єктами.

Вміти:

- використовувати та застосовувати в професійній діяльності положення національного та міжнародного законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- ідентифікувати екологічні правопорушення;
- використовувати знання і практичні навички в галузі екологічного права та застосовування еколого-правових норм.

Дисципліна «Природоохоронне законодавство та екологічне право» вивчається студентами в п'ятому семестрі після вивчення та засвоєння дисциплін «Біологія», «Ґрунтознавство», «Гідрологія», «Загальна екологія» і є основою для подальшого

вивчення наступних дисциплін за напрямком підготовки 101 «Екологія».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Нормативно-правові основи охорони та захисту довкілля

Тема 1. Екологічне право як галузь права

Завдання учбової дисципліни. Значення екологічного права та законів України в області охорони навколишнього природного середовища.

Правове регулювання взаємовідносин між суспільством і природою. Історія розвитку правових взаємовідносин, тенденція їх розвитку. Проблеми впровадження законодавства в області охорони навколишнього природного середовища.

Тема 2. Предмет та джерела екологічного права України

Об'єктивна необхідність взаємодії суспільства і природи. Становлення екологічного права в Україні. Предмет, методи і завдання екологічного права.

Екологічне право та його місце серед інших галузей права. Об'єкти та суб'єкти екологічного права. Принципи екологічного права. Система джерел екологічного права.

Гарантія реалізації екологічних прав громадян України. Екологічні права та обов'язки громадян України. Конституційні засади екологічного права.

Тема 3. Закон України про охорону навколишнього природного середовища.

Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Освіта і виховання в галузі охорони навколишнього середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Спостереження, прогнозування, облік та інформування в галузі охорони навколишнього природного середовища. Кадастри природних ресурсів. Екологічна експертиза та її завдання. Об'єкти екологічної експертизи.

Стандартизація і нормування в галузі охорони навколишнього середовища. Екологічні стандарти і екологічні нормативи.

Контроль і нагляд у галузі охорони навколишнього природного середовища. Державний, громадський та прокурорський нагляд навколишнього природного середовища.

Тема 4. Закон України про поводження з радіоактивними відходами.

Загальні положення. Компетенція органів державної влади у сфері поводження з радіоактивними відходами. Державне регулювання безпеки у сфері поводження з радіоактивними відходами.

Обов'язки фізичних та юридичних осіб під час поводження з радіоактивними відходами. Державний облік радіоактивних відходів

Тема 5. Лісовий кодекс України.

Лісове законодавство та його завдання. Права та обов'язки лісокористувачів. Державне управління в галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів. Групи лісів, використання лісових ресурсів.

Відтворення, охорона та захист лісових насаджень. Державний облік лісів, державний лісовий кадастр. Моніторинг лісів та лісова сертифікація. Відповідальність за порушення законодавства у галузі використання лісів.

Тема 6. Закон України про екологічний аудит

Загальні положення, об'єкти та суб'єкти екологічного аудиту. Вимоги до складання екологічного аудиту. Правове регулювання екологічного аудиту. Форми екологічного аудиту.

Права і обов'язки замовників та виконавців екологічного аудиту. законодавства про екологічний аудит.

Змістовий модуль 2. Загальні питання екологічного права

Тема 1. Закон України про охорону атмосферного повітря.

Завдання Закону про охорону атмосферного повітря. Стандартизація і нормування в області охорони атмосферного повітря. Заходи по охороні атмосферного повітря. Санітарно-захисні зони.

Екологічна експертиза .

Екологічний механізм забезпечення охорон; атмосферного повітря. Ліміти викидів

забруднюючих речовин атмосферного повітря Нормативи плати за забруднення атмосферного повітря.

Державний контроль в області охорони атмосферного повітря.

Державний облік і моніторинг в області охорони атмосферного повітря.

Тема 2. Водний кодекс України.

Загальні положення. Державне управління і контроль у: галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Контроль за використанням і охороною вод та відтворення водних ресурсів. Державний облік вод. Державний водний кадастр.

Екологічне регулювання раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Стандартизація і нормування в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Нормативи екологічної безпеки водокористування. Екологічний норматив якості води водних об'єктів. Використання водних об'єктів для лікувальних, курортних і оздоровчих цілей. Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб галузей економіки.

Умови скидання зворотних вод у водні об'єкти. Користування землями водного фонду.

Відповідальність за порушення водного законодавства. Відшкодування збитків внаслідок порушення водного законодавства.

Тема 3. Земельний кодекс України.

Земельне законодавство України і його завдання. Форми власності на землю. Користування землею. Оренда землі.

Передача земель у власність і надання їх у користування Припинення і перехід прав на землю. Плата за придбання землі у власність, земельний податок, орендна плата за землю. Пільги щодо плати за землю. Використання земель. Землі сільськогосподарського призначення. Розміри земельних ділянок селянських господарств.

Землі населених пунктів. Охорона земель. Мета та завдання охорони земель. Зміст і порядок охорони земель. Контроль за використанням і охороною земель та їх моніторинг. Державний земельний кадастр. Відповідальність за порушення земельного законодавства.

Тема 4. Кодекс України про надра.

Завдання кодексу України про надра. Державний фонд надр. Надання надр у користування. Права та обов'язки користувачів надр.

Плата за користування надрами. Геологічне визначення надр.

Охорона надр. Відповідальність за порушення законодавства про надра.

Тема 5. Закон України про природно-заповідний фонд.

Значення закону для збереження рідкісних видів рослин і тварин. Управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду. Правила використання земель природно-заповідного фонду.

Охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Економічне забезпечення організації і функціонування природно-заповідного фонду.

Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду..

Тема 6. Закон України про відходи. Завдання законодавства. Сфера дії Закону.

Стандартизація та нормування у сфері поводження з відходами. Право власності на відходи. Права та обов'язки у сфері поводження з відходами. Державний облік, моніторинг та інформування у сфері поводження з відходами.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	с.р.		л	п	сем	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Заліковий модуль 1												
Змістовий модуль 1. Нормативно-правові аспекти охорони та захисту довкілля												
Тема 1. Екологічне право як галузь права	12	3	1			8	11,5	02,5	0,25			11
Тема 2. Предмет та джерела екологічного права України	12	3	1			8	12,5	0,25	0,25			12
Тема 3. Закон України про охорону навколишнього природного середовища.	14	3	2			9	12,5	0,25	0,25			12
Тема 4. Закон України про поводження з радіоактивними відходами.	14	3	2			9	12,5	0,25	0,25			12
Тема 5. Лісовий кодекс України.	12	2	1			9	13	0,5	0,5			12
Тема 6. Закон України про екологічний аудит	11	2	1			8	13	0,5	0,5			12
Разом за змістовим модулем 1	75	16	8			51	75	2	2			71
Змістовий модуль 2. Загальні питання екологічного права												
Тема 1. Закон України про охорону атмосферного повітря	12	3	1			8	11,5	0,25	0,25			11
Тема 2. Водний кодекс України	12	3	1			8	12,5	0,25	0,25			12
Тема 3. Земельний кодекс України	14	3	2			9	12,5	1	1			12
Тема 4. Кодекс України про надра	14	3	2			9	12,5	0,5	0,5			12
Тема 5. Закон України про природно-заповідний фонд.	12	2	1			9	13	0,5	0,5			12
Тема 6. Закон України про відходи.	11	2	1			8	13	0,5	0,5			12
Разом за змістовим модулем 2	75	16	8			51	75	2	2			71
Усього годин	150	32	16			102	150	4	4			142

5. Теми лекційних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Заліковий модуль 1. Нормативно-правові основи охорони та захисту довкілля.			
1.	Екологічне право як галузь права Завдання учбової дисципліни. Значення екологічного права та законів України в області охорони навколишнього природного середовища. Правове регулювання взаємовідносин між суспільством і природою. Історія розвитку правових взаємовідносин, тенденція їх розвитку. Проблеми впровадження законодавства в області охорони навколишнього природного середовища.	3	0,5
2.	Предмет та джерела екологічного права України Об'єктивна необхідність взаємодії суспільства і природи. Становлення екологічного права в Україні. Предмет, методи і завдання екологічного права. Екологічне право та його місце серед інших галузей права. Об'єкти та суб'єкти екологічного права. Принципи екологічного права. Система джерел екологічного права. Гарантія реалізації екологічних прав громадян України. Екологічні права та обов'язки громадян України. Конституційні засади екологічного права.	3	1
3.	Закон України про охорону навколишнього природного середовища. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Освіта і виховання в галузі охорони навколишнього середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Спостереження, прогнозування, облік та інформування в галузі охорони навколишнього природного середовища. Кадастри природних ресурсів. Екологічна експертиза та її завдання. Об'єкти екологічної експертизи. Стандартизація і нормування в галузі охорони навколишнього середовища. Екологічні стандарти і екологічні нормативи. Контроль і нагляд у галузі охорони навколишнього природного середовища. Державний, громадський та прокурорський нагляд навколишнього природного середовища. Екологічні механізми забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Плата за забруднення, використання та погіршення якості природних ресурсів. Фонди охорони навколишнього природного середовища. Екологічна безпека. екологічні вимоги до	3	0,5

	розміщення, проектування, будівництва, реконструкції та експлуатації підприємств. Охорона навколишнього природного середовища від акустичного, електромагнітного, іонізуючого та радіоактивного забруднення. Екологічні вимоги при розміщенні і розвитку населених пунктів. Екологічна безпека транспортних засобів. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища.		
4.	Закон України про поводження з радіоактивними відходами. Загальні положення. Компетенція органів державної влади у сфері поводження з радіоактивними відходами. Державне регулювання безпеки у сфері поводження з радіоактивними відходами. Обов'язки фізичних та юридичних осіб під час поводження з радіоактивними відходами. Державний облік радіоактивних відходів. Порядок розміщення, проектування, будівництва об'єктів по переробці радіоактивних відходів. Відповідальність за порушення законодавства.	3	0,5
5.	Лісовий кодекс України. Лісове законодавство та його завдання. Права та обов'язки лісокористувачів. Державне управління в галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів. Групи лісів, використання лісових ресурсів. Відтворення, охорона та захист лісових насаджень. Державний облік лісів, державний лісовий кадастр. Моніторинг лісів та лісова сертифікація. Відповідальність за порушення законодавства у галузі використання лісів.	3	1
6.	Закон України про екологічний аудит Загальні положення, об'єкти та суб'єкти екологічного аудиту. Вимоги до складання екологічного аудиту. Правове регулювання екологічного аудиту. Форми екологічного аудиту. Права і обов'язки замовників та виконавців екологічного аудиту. Правові підстави для проведення екологічного аудиту. Відповідальність за порушення законодавства про екологічний аудит.	3	0,5
Заліковий модуль 2. Загальні питання екологічного права			
7.	Закон України про охорону атмосферного повітря. Завдання Закону про охорону атмосферного повітря. Стандартизація і нормування в області охорони атмосферного повітря. Заходи по охороні	2	0,5

	атмосферного повітря. Обов'язки підприємств, закладів і організацій по охороні атмосферного повітря при проектуванні, будівництві та реконструкції промислових об'єктів. Санітарно-захисні зони. Екологічна, експертиза . Екологічний механізм забезпечення охорон; атмосферного повітря. Ліміти викидів забруднюючих речовин атмосферного повітря Нормативи плати за забруднення атмосферного повітря. Державний контроль в області охорони атмосферного повітря. Промисловий громадський контроль за охороною атмосферного повітря. Державний облік і моніторинг в області охорони атмосферного повітря. Правопорушення в області охорони атмосферного повітря і відповідальність за них.		
8.	Водний кодекс України. Загальні положення. Державне управління і контроль у: галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Контроль за використанням і охороною вод та відтворення водних ресурсів. Державний облік вод. Державний водний кадастр. Екологічне регулювання раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Стандартизація і нормування в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Нормативи екологічної безпеки водокористування. Екологічний норматив якості води водних об'єктів. Водокористувачі, права і обов'язки, йди і порядок водокористування. Спеціальне водокористування для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення. Використання водних об'єктів для лікувальних, курортних і оздоровчих цілей. Особливості спеціального водокористування та користування водними об'єктами для потреб галузей економіки. Умови скидання зворотних вод у водні об'єкти. Експлуатація водогосподарських систем. Користування річками. Користування землями водного фонду. Водоохоронні зони та зони санітарної охорони. Охорона вод від забруднення, засмічення і вичерпання. Відповідальність за порушення водного законодавства. Відшкодування збитків внаслідок порушення водного законодавства.	3	1
9.	Земельний кодекс України	3	1

	Земельне законодавство України і його завдання. Форми власності на землю. Користування землею. Оренда землі. Передача земель у власність і надання їх у користування. Придбання земельних ділянок у власність. Надання земельних ділянок у користування, і порядок використання земельних ділянок для розвідувальних робіт. Припинення і перехід прав на землю. Плата за придбання землі у власність, земельний податок, орендна плата за землю. Пільги щодо плати за землю. Плата і обов'язки власників землі та землекористувачів, захист і гарантії їх прав. Використання земель. Землі сільськогосподарського призначення. Розміри земельних ділянок селянських господарств. Землі населених пунктів. Землі промисловості, транспорту, оборони та іншого призначення. Землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення. Землі водного фонду. Землі запасу. Охорона земель. Мета та завдання охорони земель. Зміст і порядок охорони земель. Екологічні та санітарно-технічні вимоги щодо розміщення продукції: них сил. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам і втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва. Контроль за використанням і охороною земель та їх моніторинг. Державний земельний кадастр. Землеустрій, призначення та зміст. Відповідальність за порушення земельного законодавства.		
10.	Кодекс України про надра. Завдання кодексу України про надра. Державний фонд надр. Надання надр у користування. Права та обов'язки користувачів надр. Плата за користування надрами. Геологічне визначення надр. Охорона надр. Відповідальність за порушення законодавства про надра.	2	0,5
11.	Закон України про природно-заповідний фонд. Значення закону для збереження рідкісних видів рослин і тварин. Управління в галузі організації, охорони та використання природно-заповідного фонду. Правила використання земель природно-заповідного фонду. Охоронні зони територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Вимоги	2	0,5

	законодавства щодо проведення науково-дослідницьких робіт на території природного-заповідного фонду. Економічне забезпечення організації і функціонування природно-заповідного фонду. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Охорона територій та об'єктів природно-заповідного фонду.		
12.	Закон України про відходи. Завдання законодавства. Сфера дії Закону. Стандартизація та нормування у сфері поводження з відходами. Право власності на відходи. Права та обов'язки у сфері поводження з відходами. Державний облік, моніторинг та інформування у сфері поводження з відходами.	2	0,5
Всього		32	8

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	ТЕМА : Екологічне право і тенденції його розвитку. Історія розвитку екологічного права. Право громадян на безпечне оточуюче природне середовище. Об'єкти і суб'єкти екологічного права. Диференціація і інтеграція в розвитку права оточуючого середовища. Екологічне право як самостійна комплексна галузь законодавства.	2	0,5
2	ТЕМА : Закон України про охорону навколишнього природного середовища. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища. Екологічні права та обов'язки громадян. Моніторинг навколишнього природного середовища. Кадастри природних ресурсів. Екологічні стандарти і екологічні нормативи. Контроль і нагляд у галузі, охорони навколишнього природного середовища. Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Заходи щодо забезпечення екологічної безпеки. Відповідальність за порушення законодавства про охорону навколишнього природного	3	0,5

	середовища.		
3	ТЕМА : Закон України про охорону атмосферного повітря Стандартизація та нормування у галузі охорони атмосферного повітря. Заходи по охороні атмосферного повітря. Вимоги до охорони атмосферного повітря при проектуванні, будівництві і реконструкції промислових об'єктів. Економічний механізм забезпечення охорони атмосферного повітря. Контроль в області охорони атмосферного повітря, правопорушення в області охорони атмосферного повітря.	3	0,5
4.	ТЕМА : Водний кодекс України Основні терміни і положення. Контроль за використанням і охороною вод, державний водний кадастр. Стандартизація і нормування в галузі використання і охорони вод. Водокористувачі, права і обов'язки. Види і порядок водокористування. Спеціальне водокористування. Правила скидання зворотних вод у водні об'єкти. Правила користування річками. водоохоронні зони та зони санітарної охорони Охорона вод від забруднення, засмічення і вичерпання .	3	0,5
5.	ТЕМА: Земельне законодавство і його завдання. Землі України. Права на землю. Набуття і реалізація права на землю. Продаж земельних ділянок. Припинення права, на землю. Завдання, зміст і порядок, охорони земель. Управління в галузі використанню охорони земель. Землеустрій. Державний земельний кадастр. Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель. Відповідальність за порушення земельного законодавства.	3	1
6	ТЕМА: Кодекс України про надра. Завдання кодексу України про надра, державний фонд надр. Надання надр у користування. Права та обов'язки користувачів надр. Геологічне вивчення надр. Охорона надр та раціональне використання. Відповідальність за порушення законодавства про надра.	2	1
	Всього	16	8

7. Самостійна робота

На самостійну роботу виносяться теми, які не розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Студентам викладач видає теми та перелік питань. Темі самостійної роботи включаються в список питань, які виносяться на екзамен. Самостійну роботу студенти оформлюють в лекційних зошитах у вигляді стислого конспекту.

№ п/ п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	<u>ТЕМА: Правова охорона навколишнього природного середовища у виробничій та культурно-побутовій сферах.</u> Правова охорона природного середовища в промисловості й на транспорті. Правова охорона навколишнього природного середовища в сільському господарстві. Правова охорона навколишнього природного середовища в містах та інших населених пунктах. Роль державних органів в охороні навколишнього природного середовища у виробничій та культурно-побутовій сферах.	12	20
2.	<u>ТЕМА : Механізм реалізації екологічного права</u> Реалізація екологічного права- вирішальний етап у розвитку екологічних правовідносин. Економічний механізм реалізації екологічного права. Юридичні заходи щодо реалізації екологічного права. Роль державних органів у забезпеченні реалізації екологічного права.	12	20
3.	<u>ТЕМА : Правові проблеми екології.</u> Право людини на безпечне оточуюче середовище в світі концепції прав людини. Юридична відповідальність в області охорони оточуючого середовища. Екологічні правопорушення як основа юридичної відповідальності. Адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність. Матеріальна і дисциплінарна відповідальність.	12	20
4.	<u>ТЕМА : Правова охорона навколишнього природного середовища в країнах Європи.</u> Політико-правові основи охорони навколишнього природного середовища. Концепції охорони навколишнього природного середовища. Конституційні принципи охорони навколишнього природного середовища. Виникнення і розвиток природоохоронного законодавства. Керівництво і управління охороною навколишнього природного середовища. Еколого-правова відповідальність по законодавству східноєвропейських країн.	14	20
5.	<u>ТЕМА :Правові і наукові основи управління в галузі екології.</u> Правові засади законодавчого та нормативно- правового регулювання, економічний механізм в галузі охорони довкілля.	12	20

	Поняття, функції, система органів управління в галузі екології. Екологічна безпека і екологічно-правова відповідальність.		
6.	<u>ТЕМА: Правовий режим використання і відтворення тваринного та рослинного світу</u> Законодавство України про використання, відтворення і охорону тваринного та рослинного світу. Основні вимоги принципи права, обов'язки громадян при використанні тваринного та рослинного світу. Охорона, контроль, відповідальність за порушення законодавства про охорону тваринного та рослинного світу. Червона книга України.	12	20
7.	<u>ТЕМА: Правове забезпечення раціонального природокористування.</u> Раціональне природокористування як різновид екологічних відносин. Законодавчі засади раціонального природокористування. Зміцнення законності в галузі природокористування. Профілактика екологічних правопорушень.	12	14
	Всього	86	134

8. Методи навчання

Навчання студентів потребує використання активних форм навчання, які наближують навчальний процес до реальних виробничих ситуацій.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено використання такого методу навчання як лекція-бесіда.

Лекція- бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу студентів до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу студентами, завдяки чому лектор може оперативно вносити корективи у викладання лекції. У свою чергу, студенти мають можливість обмірковувати поставлені запитання, робити самооцінку рівня своєї підготовки, дійти самостійно до певних висновків і узагальнень.

При проведенні практичних занять передбачено поєднання таких форм навчання, як : навчальна дискусія, робота в малих групах.

Навчальна дискусія застосовується для закріплення знань, які були отримані на лекції, для придбання нових позицій, поглядів, переконань, підвищення інтересу до питань, які розглядались, посилення мотивації тощо.

Робота в малих групах (по 5-6 студентів) сприяє структуруванню лекційного матеріалу, активізації пізнавальної діяльності, розвитку вміння роботи в колективі тощо.

9. Методи контролю

Формою підсумкового контролю з дисципліни «Природоохоронне законодавство та екологічне право» є залік.. Залік проводиться у формі усного опитування викладачем. На залік кожному студенту видається по три питання з курсу. До заліку допускаються студенти, які отримали позитивні оцінки на практичних заняттях.

Питання, що виносяться на залік:

Змістовий модуль №1

1. Право громадян на безпечне оточуюче природне середовище.
2. Порядок розміщення, проектування, будівництва об'єктів по переробці радіоактивних відходів.
3. Предмет і поняття екологічного права.
4. Основні принципи і завдання екологічного права.

5. Права та обов'язки лісокористувачів.
6. Права та обов'язки замовників та виконавців екологічного аудиту.
7. Основні принципи охорони навколишнього природного середовища.
8. Екологічне право та його місце серед інших галузей права.
9. Висновки екологічного аудиту.
10. Моніторинг та державний земельний кадастр.
11. Джерела екологічного права.
12. Правове регулювання екологічного аудиту.
13. Екологічне стимулювання раціонального використання та охорони земель.
14. Лісове законодавство та його завдання.
15. Форми екологічного аудиту.
16. Відповідальність за порушення законодавства про екологічний аудит.
17. Економічний механізм забезпечення охорони навколишнього природного середовища.
18. Відтворення лісів, охорона і захист лісів.
19. Державне управління в галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів.
20. Правові підстави для проведення екологічного аудиту.
21. Екологічні права та обов'язки громадян України.
22. Контроль за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів.
23. Оформлення результатів екологічного аудиту.
24. Екологічні стандарти і екологічні нормативи.
25. Лісова охорона, лісовпорядкування.
26. Державний облік лісів і державний лісовий кадастр.
27. Відповідальність за порушення законодавства в області використання лісів.
28. Компетенція органів державної влади у сфері поводження з радіоактивними відходами.
29. Державне регулювання безпеки у сфері поводження з радіоактивними відходами.
30. Обов'язки юридичних та фізичних осіб під час поводження з радіоактивними відходами.
31. Державний облік радіоактивних відходів.

Змістовий модуль №2

1. Завдання, зміст і порядок охорони земель в Україні.
2. Завдання кодексу України про надра, державний фонд надр.
3. Використання техногенно забруднених земель, консервація земель.
4. Поняття, мета, завдання та зміст землеустрою.
5. Надання надр у користування.
6. Відповідальність за порушення земельного законодавства в Україні.
7. Надання надр у користування.
8. Земельне законодавство України і його завдання.
9. Екологічна експертиза, її завдання, об'єкти екологічної експертизи.
10. Склад та цільове призначення земель України.
11. Стандартизація і нормування в галузі охорони атмосферного повітря.
12. Форми власності на землю.
13. Вимоги щодо охорони атмосферного повітря при проектуванні, будівництві і реконструкції промислових об'єктів.
14. Право користування землею, права та обов'язки землекористувачів.
15. Контроль в області охорони атмосферного повітря.
16. Значення закону України про природно-заповідний фонд для збереження рідкісних видів тварин і рослин.
17. Право земельного сервітуту.
18. Контроль за використанням і охороною вод, державний водний кадастр.
19. Правила використання земель заповідного фонду.

20. Порядок передачі земель у власність і надання її у користування.
21. Стандартизація і нормування у галузі використання і охорони вод.
22. Державний облік рідкісних видів рослин і тварин.
23. Норма безплатної передачі земельних ділянок громадянам.
24. Види і порядок водокористування.
25. Водокористувачі, права та обов'язки.
26. Продаж земельних ділянок іноземним державам та іноземним юридичним особам.
27. Види спеціального водокористування та їх характеристика.
28. Продаж земельних ділянок на конкурентних засадах.
29. Правила скидання зворотних вод у водні об'єкти.
30. Припинення прав на землю в Україні.
31. Правила користування річками.
32. Захист прав на землю в Україні.
33. Водоохоронні зони та зони санітарної охорони, їх характеристика.
34. Завдання, зміст і порядок охорони земель в Україні.
35. Охорона вод від забруднення, засмічення і вичерпання.

10. Розподілення балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота												Су- ма
ЗМІ 1						ЗМІ 2						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	
8	8	8	8	8	10	8	8	8	8	8	10	100

Теми Т 1...Т 12 – теми змістовних модулів

Критерії оцінки рівня знань та вмінь студентів при складанні заліку

Оцінку «Зараховано» (А) студент отримує, якщо:

- правильно у відповідній послідовності та з дотриманням логіки розкриває питання;
- повністю розкриває теоретичну сторону питання та доповнює відповідь прикладами;
- при вирішенні практичних питань застосовує правила, методи, закони;
- володіє методами інтерпретації фактичного матеріалу та правильно і вільно читає графічну геологічну документацію;
- вміє правильно аналізувати отримані результати та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень;
- вдало поєднує знання з суміжних дисциплін при розкритті питань фундаментального змісту.

Оцінку «Зараховано» (В, С) студент отримує проявивши такі знання:

- повністю розкриває зміст поставленого завдання;
- правильно вибирає методи вирішення практичних задач та застосовує правила, закони, принципи
- вміє інтерпретувати геологічну документацію (схеми, карти, розрізи, діаграми тощо);
- послідовно та логічно викладає суть питання;
- володіє спеціальною термінологією та правильно її застосовує;

-у відповідях допускає 2-3 неточності при обґрунтуванні висновків, інтерпретації геологічної документації, схем, графіків, проте самі неточності суттєво не впливають на загальний результат;

-при розкритті фундаментальних питань частково використовує знання з суміжних дисциплін.

Оцінку «Зараховано» (Д,Е) студент отримує за умови, коли:

- зміст питання викладає частково, без дотримання відповідної послідовності;
- при вирішенні практичних задач частково застосовує правила, закони;
- слабо орієнтується в інтерпретації графічної документації, схем, карт, графіків, діаграм;
- частково може проілюструвати теоретичні положення прикладами;
- при розкритті фундаментальних питань не застосовує знань з суміжних дисциплін;
- допускає помилки у трактуванні спеціальних термінів;
- відповідь неповна, але суть запитання у цілому розкрито вірно.

Оцінку «Незараховано» (F X) студент отримує, якщо:

- основний зміст завдання не розкрито;
- допущені грубі помилки в інтерпретації графіків, схем, діаграм, геологічної графічної документації;
- не володіє методами, законами, принципами;
- не може виконати практичне завдання;
- слабо володіє теоретичними основами фундаментальних і суміжних дисциплін;

Оцінку «Незараховано» (F) студент отримує, якщо:

- не володіє методами, законами, принципами;
- не може виконати практичне завдання;
- не володіє теоретичними основами фундаментальних і суміжних дисциплін;

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
71 - 79	C	
61 - 70	D	
50 - 60	E	задовільно
30 - 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 - 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Форс-мажорні обставини

У випадку форс-мажорних обставин (карантинне обмеження) вивчення дисципліни може здійснюватися дистанційно. При цьому для вивчення окремих розділів теоретичного матеріалу наводиться перелік навчальної та довідкової літератури. Виконання практичних робіт здійснюється за допомогою електронної адреси студентів та викладача.

При виникненні фарс-мажорних обставин викладачем передбачено наступні види робіт зі студентами:

- студентам надаються у повному обсязі матеріали лекційних та практичних занять з дисципліни;
- студентам надаються матеріали для виконання індивідуальних та самостійних робіт;
- матеріали викладаються у розділі «Освітній портал» на сайті університету та для зручності й оперативності виконання продубльовано старості групи у соціальній мережі «Facebook» та за допомогою месенджеру «Viber».

12. Методичне забезпечення

1. Гацький А.К., Єфіменко В.В. Плани семінарських занять з курсу «Екологічне право» для студентів спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища» для всіх форм навчання. Видавничий центр КТУ, 2010.- 20с.

2. Гацький А.К. Методичні вказівки до самостійного вивчення курсу «Екологічне право» для студентів спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища» для всіх форм навчання.- Кривий Ріг, КТУ, 2012.- 15с.

3. Гацький А.К. Конспект лекцій для викладання дисципліни «Екологічне право» - Кривий Ріг, КТУ, 2011, - 40с.

4. Бондаренко А.А., Гацький А.К., Долина А.А., Панова С.М., Кірієнко С.М., Нестор О.О. Методичні вказівки до виконання практичних робіт з курсу «Природоохоронне законодавство та екологічне право» для студентів спеціальності 101 «Екологія» всіх форм навчання . Кривий Ріг, КНУ, 2021. - 23с (електронна версія).

13. Рекомендована література

Базова

1. Екологічне право (загальна частина) : навч. посіб. / [І. О. Личенко, Х. М. Марич, Н. В. Ортинська] ; Нац. ун-т «Львів. 78 політехніка». – Львів : Ін-т права та психології Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2016. – 280 с.

2. Екологічне право : навч. посіб. / С. С. Бичкова, І. А. Боровська, О. С.: Правова єдність: Алерта, 2016. – 290

3. Екологічне право : підручник / [А. П. Гетьман та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. Нац. акад. прав. наук України А. П. Гетьмана ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2019. – 551 с. 61.

4.Екологічне право України : навч. посіб. / [Н. С. Гавриш та ін.] ; за ред. проф. І. І. Каракаша, д-ра юрид. наук Т. Є. Харитоновой, канд. юрид. наук А. І. Черемної ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – 1-е вид. – Одеса : Гельветика, 2018. – 383 с. 62.

5.Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. / І. В. Бригадир, В. А. Зуєв, О. М. Шуміло; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Харків : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. – 292 с. 63.

6.Екологічне право України. Особлива частина : навч. посіб. : рекомендовано МОН України / О. М. Шуміло, І. В. Бригадир, В. А. Зуєв та ін. – Харків : ХНУВС, 2017. – 383 с.

7. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб.; за ред. В. І. Курила / В. В. Курзова, А. І. Берлач, В. І. Курило та ін. – Київ : Алерта, 2015. – 620 с

Допоміжна

1.Давиденко, В. М. Заповідна справа: навч. посіб. для студ. екол., біол., природн., лісінв., агрон., зооінж. фак. вищих навч. закл. III, IV рівнів акред. / В. М. Давиденко – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – 140 с.

2.Правове регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні:

- сучасний стан і напрями вдосконалення : Монографія / А.П.Гетьман, М. В. Шульга, А. М. Статівка та ін.; за ред. А. П. Гетьмана та В. Ю. Уркевича. – Харків : Право, 2012. – 448 с
3. Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник. – К.: „Юрінком- Інтер”, 2001. 352 с.
4. Земельний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2001.
5. Ковтун О.М. Законодавство України про довкілля: Посібник.-К.: „Президент” 2005.-144с.
6. Баб’як О.С., Біленчук П.Д. Екологічне право України, Київ, 2000.
7. Валюк Г.І. Екологічне право України (конспект лекцій у схемах), Київ: «Юрінком Інтер», 2006.
8. Земельне законодавство України. Київ, «Істина», 2007.-260 с.
9. Ковтун О.М. Законодавство України про довкілля.-К.: «Президент» 2005.
10. Андрейцев В.І. Екологічне і земельне право.-К.: Знання, 1996. -350 с.
11. Екологічне право України : Академічний курс: Підручник для вищих навчальних закладів/ Галина Балюк, Наталія Барбашова та ін.; За заг. ред. Ю. С. Шемшученка; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, НАНУ, Київський ун-т права. -К.: Юридична думка, 2005. -847 с.
12. Екологічне право України : Навчальний посібник для вузів/ Ред. В. К. Попова, А. П. Гетьман; М-о освіти і науки України, Нац. юридична академія України ім. Ярослава Мудрого . -Х.: Право, 2005. -381 с.
13. Малишко М. Екологічне право України : Навчальний посібник/ Микола Малишко,; Ред. В. З. Янчук. -К.: Юридична книга, 2001. -391 с.
14. Екологічне право України: Підручник /За ред. А.П. Гетьмана, М.В.Шульги. – Харків, 2005.-368с.
15. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні) – К., 2003.-250с.
16. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: Навчальний посібник: -К.: Юніком Інтер. 2007.- 352с.

14.Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека Криворізького національного університету <http://lib.knu.edu.ua>
2. Навчально-інформаційний портал Криворізького національного університету <http://www.knu.edu.ua>
3. Сайт кафедри екології <http://www.knu.edu.ua>
4. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
5. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
6. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuw.gov.ua/>
8. Екологічне право : завдання для аудиторного тестування студентів заочної форми навчання / Я. Л. Волошина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>
9. Екологічне право : Дистанційний курс з дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1724>.

